

Jutlus Nõos P, 12.01.20 kell 11.00, Kristuse ristimispüha

Lektsioonid: Ap 8:26–40; Jh 1:29–34

Jutlus: Js 61:1–3

Laulud: 215 (1–6); 210 (1–6, 7); 271 (1–4); 464 (1–6)

Issanda Jumala Vaim on minu peal, sest Issand on mind võidnud; ta on mind läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele, parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele ja avama pimedate silmi, kuulutama Issanda meelepärast aastat ja meie Jumala kättemaksu päeva, trööstima kõiki leinajaid, andma Siioni leinajaile laubaehete tuha asemel, rõõmuõli leinariüü asemel, ülistusrüü kustuva vaimu asemel, et neid nimetataks „Õigluse tammedeks”, „Issanda istanduseks”, millega ta ennast ehib.

Teatavasti on prohvet Jesaja raamatus mh neli nn Issanda sulase laulu (Js 42:1–4; 49:1–6; 50:4–7; 52:13–53:12). Neis kõneldakse kellestki inimeste poolt põlatust, kuid Jumala poolt armastatust, kelle peale on Jumal pannud oma Vaimu (see on märgitud kohe esimeses Issanda sulase laulus Js 42:1).

Issanda sulasel on palju ülesandeid: ta peab levitama ustavalt õigust ja rajama maa peal õiglust, taastama Iisraeli suguharud, olema rahvaile lepinguks, paganaile valguseks, avama pimedate silmi, vabastama vange, tegema nägijaks pimedaid, virgutama sõnaga väsinut, võtma enese peale inimkonna haigused, kandma inimkonna karistuse ehk patu ja seisma üleastujate eest.

Mõnes mõttes võtab meie tänane kirjakoht Js 61:1–3 eelnevad neli laulu kokku, ehkki siin ei nimetata sõna „sulane“. On rõhutatud – nüüd juba mina-vormis – et Jumala Vaim on kellegi Jumala läkitatu peal, et ta saaks viia alandlikele rõõmusõnumit, parandada murtud südameid, kuulutada vabastust vangidele ja Issanda meelepärast aastat, aga Issanda vastastele kuulutada kättemaksu päeva.

Kellest siis prohvet kõneleb? Või kes siin mina-vormis kõneleb? Umbes sama küsis Etioopia kojaülem apostel Filippuselt neljanda Issanda sulase laulu kohta – lugesime selle kohta Ap raamatust altaris. Ja Filippus kuulutas kojaülemale seepeale evangeeliumi Jeeusest.

Tõepoolest, nende nelja Issanda sulase laulu ja seda kokku võtva – vahel ka viiendaks Issanda sulase lauluks nimetatud – Jumala võitnud mehe kõne põhjal saab suurepäraselt kuulutada Jeesusest. Tegelikult teeb seda ju Jeesus isegi. Nt Lk 4:16–21 kuulutab Jeesus just esimese Issanda sulase laulu ja kaudselt ka meie tänase jutlusealuse kirjakohta alusel evangeeliumi oma kodukoha sünagoogis Naatsaretis.

Loen selle kohta meenutuseks ette: „Jeesus tuli ka Naatsaretti, kus ta oli üles kasvanud, ja läks oma harjumust mööda hingamispäeval sünagoogi. Ja kui ta tõusis lugema, anti tema kätte prohvet Jesaja raamat. Ta rullis raamatu lahti ja leidis koha, kuhu oli kirjutatud: „Issanda Vaim on minu peal, seepärast on ta mind salvinud. Ta on mind läkitanud kuulutama vaestele rõõmusõnumit, kuulutama vangidele vabakslaskmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadusse rõhutuid, kuulutama Issanda meelepärast aastat.” Ja keeranud raamatu kokku, andis Jeesus selle sünagoogi teenri kätte ja istus maha. Ja kõikide silmad sünagoogis vaatasid ainiti teda. Tema hakkas neile rääkima: „Täna on see kirjakoht teie kuuldes täide läinud.”“

Niisiis seostas Jeesus Naatsareti sünagoogis oma missiooni ja olemuse kõigile juutidele tuttava Toora-tegelasega. Teame, millega see Jeesuse enesavalidus seal Naatsaretis lõppes. Pärast pingelist dialoogi kohalviibijate ja Jeesuse vahel üritati Jeesust kividega surnuks visata.

Mis siis sünagoogis viibinud naatsaretlasi niivõrd häiris? Küllap see, millega prohveti tekst ja Jeesuse loetav lõik algas: Issanda Vaim on minu peal. Naatsaretlased polnud oma südames sellega nõus, kuid Jeesus ei valetanud, nagu me teame. Issanda Vaim oli tõepoolest Jeesuse peal.

Issanda Vaim oli Jeesuse peal juba siis, kui ta oli veel oma ema Maarja üsas. Muidu poleks ju ingel Maarjale Lk 1:35 järgi öelnud: „Püha Vaim tuleb sinu peale ja Kõigekõrgema vägi on varjuks sinu kohal, seepärast hüütaksegi Püha, kes sinust sünnib, Jumala Pojaks.“ Ent seda teadsid vaid Maarja ja Joosep, kellele Issanda ingel oli seda ilmutanud.

Nüüd aga, kui Jeesus tuli Jordani jõe äärde, et lasta Ristija Johannesel end veega ristida, öeldakse

samuti, et Püha Vaim laskus tuvina Jeesuse peale. Kes seda Püha Vaimu laskumist nägid? Kolm esimest evangeeliumi seda ei ütle. Jääb mulje, et selle tunnistajaks oli Jeesus üksi.

Kuid meie täna altarist loetud teine, evangeeliumi kirjakoht Jh 1:32 annab meile teada, et Pühast Vaimust Jeesuse peal teadis peale Maarja ja Joosepi veel üks inimene. Ja see oli Ristija Johannes. Ütleb ta ju: „Ma nägin Vaimu tuvina taevast laskuvat ja tema [st Jeesuse] peale jäävat.“

Niisiis ei valetanud Jeesus naatsaretlastele, et Issanda Vaim on tema peal. Ja mitte korraks, nagu VT kõneleb mõnedest teistest Püha Vaimu saanutest, vaid alatiseks. Jeesus Kristus ja Püha Vaim kuuluvad kokku. Ehk seetõttu ütlebki Ristija Johannes, et „ma nägin Vaimu ... tema peale jäävat.“ Niisiis ongi Jeesus see Issanda sulane, kellest prohvet Jesaja kõneleb. Ja kõik, mida Issanda sulase tegevuse kohta öeldakse, käib ka Jeesuse kohta.

Kuid Issanda sulane Jeesus ei hoia enda peal hingavat Vaimu ainult endale. Ta tahab selle anda ka alandlikele, st neile, kes ei sõdi vastu Issanda tahte, kes on nõus Issanda pakutud kingituse vastu võtma.

Meie kirjakohas Js 61:2 mainitakse Issanda meelepärast aastat. Kommentaatorid seostavad seda aastat juubeliaastaga, mida Iisraeli rahvas pidi Moosese seaduse kohaselt tähistama igal 50. aastal. 3Ms 25:10 on öeldud: „Ja pühitsege viiekümnendat aastat ning kuulutage vabakslaskmist kõigile elanikele maal; see olgu teile juubeliaastaks: igauks teist saab tagasi oma pärisosale ja igauks pöördub oma suguvõsa juurde.“ Inimestele tähendas juubeliaasta seega vabadust: endised siduvad ja rõhuvad kokkulepped ja koormad tühistati ja inimesed võisid oma elu juskui otsast alata.

Sümboolses mõttes võib seda ju nimetada kingituseks, mida Jumal inimestele iga 50 aasta järel kingib. See tuleb alandlikus tänus vastu võtta, mitte sellest suureliselt ära öelda.

Täpselt samamoodi tuleb kingituseks nimetada võimalust, mille Jumal on inimestele andnud ristimise läbi. Ka see on teatud mõttes juubelisündmus. Ristitavale antakse tema patud andeks ja ta saab oma elu jätkata Jumala pärisosana, olles kirjutatud Jumala eluraamatusse.

See, kes aga Jumala pakutud kingitust ei soovi vastu võtta – kas siis hirmust või ülbuselt – saab selleks, kellele Issand võitnud mees kuulutab Jumala kättemaksu päeva. Ja seda päeva on tõlgendatud päevana, mil toimub Viimne kohtumõistmine aegade lõpul. Prohvet Miika ütleb Mi 5:14: „Vihas ja raevus tasun ma kätte paganaile, kes pole võtnud mind kuulda.“ Ka Ps 2:12, millele viitab ka meie kiriku loodenurgas asuva portikusekivi tekst, ütleb: „Andke suud Pojale, et ta ei vihastaks ja teie ei hukkuks oma teel; sest tema viha süttib pea! Õndsad on kõik, kes tema juures pelgupaika otsivad.“

Niisiis on vastus evangeeliumi kuulutamisele Jeesusest Kristusest alandlike südamete jaoks alati ristimine. Seda tõestavad UT-s paljud kohad. Kui naatsaretlased tahavad Jeesuse eneseavaldusele, aga tegelikult evangeeliumikuulutusele, vastata kivirahega, siis Etioopia kojaülem soovib selle peale hoopis end ristida lasta. Samuti vastab apostel Peetrus nelipühapäeval Jeruusalemmas küsimusele „Mida me peame tegema, mehed-vennad?“ nii (Ap 2:38j): „Parandage meelt ja igauks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse oma pattude andekssaamiseks, ning siis te saate Püha Vaimu anni. Sest see tõotus on antud teile ja teie lastele ning kõikidele, kes on eemal, keda iganes Jumal, meie Issand, enese juurde kutsub.“

Jumala võitnud mees annab neile, kes alanduses võtavad vastu Jumala kingituse, „laubahte tuha asemel, rõõmuõli leinarüü asemel, ülistusrüü kustuva vaimu asemel“. See tähendab, poeetilises keeles öelduna, tegelikult seda, et halvale järgneb ristimises alati parem.

Lugesin eile Urmas Vadi uut raamatut „Elu mõttetusest“, milles refräänina ilmub fraas: „Kogu aeg tuleb nutt peale.“ Küllap elu meiega niimoodi tihti ka talitab. Kuid Jumala kingituse vastu võtnutena mõistame me, et nutule järgneb alati rõõm ja meeleheitele lootus.

Lõpuks nimetab prohvet, et Jumala võitnud mees tahab Jumala kingituse vastu võtnuid nimetada „Õigluse tammedeks“ ja „Issanda istandusteks“, millega Jumal ennast ehib.

Tõepoolest, ristitud, uut juubelitsükli alustanud ja Jumala Vaimu anni saanud inimene tunneb end kui närtsimatu taim, keda Jumala sõna alati haljana hoiab (vrd Ps 1!). Selle haljusega aga kaunistab Issand oma loodut. Ehk siis Jumala kingituse alandlikku südamesse vastu võtnud inimesed on justkui kaunistused Jumala loodud maailmas. Teisal, Mt 5:13j, öeldakse, et nad on maa sool ja maailma valgus.

Kõike seda kingib Jeesus, kelle peal hingab Jumala Vaim, neile, kes on valmis selle vastu võtma.
Aamen.